

Huvudman

Upplands-Bro kommun
kommun@upplands-bro.se

Ärendet

Tillsyn av Härneviskolan, grundskola i Upplands-Bro kommun

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Upplands-Bro kommun att senast den **2 oktober 2023** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande särskilt stöd och plan mot kränkande behandling. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Upplands-Bro kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Upplands-Bro kommun ska vidta följande åtgärder

Särskilt stöd

1. För varje anmälan om behov av särskilt stöd som inkommer till rektorn ska rektorn se till att en utredning skyndsamt påbörjas. Rektorn ska dokumentera hur många sådana anmälningar som inkommit till rektorn under perioden 2023-05-30 till och med den 2023-10-02 samt vilket datum utredning har startats för respektive elev och, i förekommande fall, när beslut om att upprätta eller inte upprätta åtgärdsprogram har fattats. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder den 2023-10-02 (3 kap. 7 § skollagen).

2. Se till att nytt åtgärdsprogram alltid utarbetas i det fall en elev fortsatt bedöms vara i behov av särskilt stöd och det tas beslut om nya, alternativt justerade, åtgärder. Rektorn ska inkomma med de åtgärdsprogram som utarbetats under perioden 2023-05-30 till och med den 2023-10-02. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder den 2023-10-02 (3 kap. 9 § skollagen).

Plan mot kränkande behandling

1. Se till att planen mot kränkande behandling innehåller en redogörelse för hur föregående års planerade åtgärder har genomförts. Planen mot kränkande behandling ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder den 2023-10-02 (6 kap. 8 § skollagen).

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar det avser trygghet och studiero.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 23069, 104 35 Stockholm till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr SI 2023:2195) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån uppgifter om eventuella missförhållanden inlett en tillsyn av Härneviskolan i Upplands-Bro kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Härneviskolan följer gällande bestämmelser om garanti för tidiga stödinsatser, extra anpassningar och särskilt stöd, trygghet och studiero samt skyldigheten att motverka kränkande behandling.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan och rektorn samt rast- och lektionsobservationer mellan den 28 mars 2023 och den 3 april 2023. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bland annat plan mot kränkande behandling, betygskataloger, utredningar om särskilt stöd och åtgärdsprogram. Huvudmannen har getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Garanti för tidiga stödinsatser, extra anpassningar och särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I intervju berättar lärare på lågstadiet att om de får indikationer på att en elev inte kommer att uppnå kriterierna för bedömning av kunskaper så genomför de en särskild bedömning. Vid denna bedömning samråder lärarna med personal som har specialpedagogisk kompetens.

I intervju uppger samtliga lärare att de arbetar med extra anpassningar för de elever som behöver det. Av skriftlig information, som Skolinspektionen inhämtat, framgår att de vanligaste extra anpassningarna är individuella instruktioner och kontinuerlig återkoppling, anpassat arbetsmaterial, individuellt stöd vid övergångar, förlängd provperiod, eget arbetsschema med individuella pauser och extra träning i läsgrupper.

I intervju berättar vidare lärare att de anmäler elevers eventuella behov av stöd till speciallärare och specialpedagog, som lyfter frågan om elevens eventuella behov av stöd på möte med elevhälsan och rektorn. Därefter genomförs en utredning om särskilt stöd, vilket resulterar i beslut om åtgärdsprogram eller beslut om att inte utarbeta åtgärdsprogram.

Skolinspektionen har därutöver tagit del av betygskataloger och dokumentation om vilka elever som har åtgärdsprogram vid skolan. Av dokumentationen framgår att en elevs behov av särskilt stöd har anmälts den 8 december 2022 men att det inte påbörjats någon utredning om särskilt stöd vid tiden för Skolinspektionens besök den 28 mars 2023. I intervju med elevhälsan bekräftar personal att någon utredning ännu inte är påbörjad men att eleven har extra anpassningar flera gånger i veckan och att utredning om särskilt stöd ska påbörjas snart.

Av dokumentationen framgår vidare att det finns elever som har haft betyget F och omdömet inte tillräckliga kunskaper i flera ämnen under två eller tre terminer i rad men som inte har särskilt stöd och åtgärdsprogram. I intervju redogör elevhälsan och rektorn för situationen för de två eleverna och rektorn uppger att eleverna är i behov av särskilt stöd samt att de borde ha anmälts och att utredning om särskilt stöd borde ha genomförts. Representant för elevhälsan uppger att anledningen till varför de två elevernas behov av stöd inte har utretts kan vara att de fallit mellan stolarna. Rektorn uppger emellertid att skolan nu har uppmärksammat detta och att eleverna inte är bortglömda.

I intervju redogör därtill elevhälsan och rektorn för hur skolan arbetar med åtgärdsprogram. Rektorn uppger att elevhälsan var sjätte vecka genomför uppföljningar och utvärderingar av de åtgärder som framgår av åtgärdsprogrammen. Om det vid en sådan uppföljning och utvärdering framkommer att en elev är i behov av andra eller ytterligare åtgärder än de som ursprungligen beslutats om, sätts de nya åtgärderna in genom att åtgärderna i det befintliga åtgärdsprogrammet justeras. Datum i åtgärdsprogrammet ändras inte utan förblir detsamma som när åtgärdsprogrammet beslutades om för första gången. I intervju bekräftar elevhälsan och rektorn att skolan inte utarbetar några nya åtgärdsprogram när det beslutas om nya eller justerade åtgärder. Däremot skriver rektorn på det ursprungliga beslutet igen samt ändrar datum för påskrift. Även datum för när vårdnadshavare och elev får ta del av beslutet ändras.

Rättslig reglering

Enligt 3 kap. 4 § skollagen ska det göras en särskild bedömning av en elevs kunskapsutveckling i förskoleklass och lågstadiet, om det utifrån användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd finns en indikation på att eleven inte kommer att uppfylla kriterierna för bedömning av kunskaper för årskurs 1 och 3 i svenska, svenska som andraspråk eller matematik.

Vidare framgår av 3 kap. 4 a § skollagen att ansvarig förskolelärare eller lärare ska samråda med personal med specialpedagogisk kompetens vid en särskild bedömning enligt 3 kap. 4 § skollagen.

Av 3 kap. 7 § skollagen framgår att om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen enligt 5 §, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövligt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövligt.

Av 3 kap. 9 § skollagen framgår att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn.

Av förarbetena till skollagen framgår att det är viktigt att skolan inte väntar för länge med att utreda en elevs eventuella behov av särskilt stöd. Utredningen ska göras i samråd med den berörda eleven och med beaktande av bestämmelsen om särskild hänsyn till barnets bästa. Om denna utredning visar att eleven är i behov av särskilt stöd för att kunna nå målen ska sådant stöd ges. Det är elevens behov av stöd som ska vara vägledande för besluten. För rektorn är därför varje beslut om en stödåtgärd något som måste föregås av noggranna pedagogiska överväganden, samtidigt som det också finns ekonomiska realiteter att beakta. Av den anledningen föreslår regeringen relativt detaljerade bestämmelser för den process som ska leda fram till beslut om särskilda stödåtgärder eller till ett beslut om att stöd inte ska sättas in. Processen kan beskrivas i fem steg: att uppmärksamma, utreda, dokumentera, åtgärda samt följa upp och utvärdera. I vissa fall kan en utredning göras snabbt och enkelt, medan det i andra fall kan behövas en mer omfattande utredning. Någon tidsgräns för hur lång tid utredningen får ta kan därför inte anges. Huvudprincipen måste dock vara att det ska ske skyndsamt, så att eleven får det stöd hon eller han behöver så fort som möjligt (prop. 2009/10:165 s. 287-291).

Skolinspektionens bedömning

Inledningsvis konstaterar Skolinspektionen att det inte framkommit annat än att huvudmannen och skolan uppfyller författningarnas krav avseende garanti för tidiga stödinsatser och extra anpassningar.

Skolinspektionen bedömer emellertid att det finns brister i huvudmannens och skolans arbete med att tillgodose elevers rätt till särskilt stöd på Härneviskolan.

Skolinspektionen konstaterar att det vid tiden för myndighetens besök den 28 mars 2023 fanns en elev vars behov av särskilt stöd hade anmälts redan den 8 december 2022 men där det inte hade påbörjats någon utredning om särskilt stöd. Eftersom någon utredning inte har påbörjats under denna tid har elevens behov av särskilt stöd inte skyndsamt utretts.

Vad gäller de elever som inte uppfyllt betygskriterierna eller kriterierna för bedömning av kunskap under två eller tre terminer i rad och som enligt elevhälsan och rektorn är i behov av särskilt stöd, har huvudmannen den 21 april 2023 inkommit med åtgärdsprogram för. Mot bakgrund av inkommen komplettering finner Skolinspektionen inte skäl att kritisera huvudmannen för detta.

Skolinspektionens utredning visar vidare att skolan inte beslutar om nya åtgärdsprogram, det vill säga beslut med nya datum, när beslut om nya eller justerade åtgärder har tagits i samband med att uppföljning och utvärdering har genomförts. Tillsynen visar därmed att skolan inte uppfyller skollagens krav vad gäller arbetet med åtgärdsprogram. Skolinspektionen framhåller att ett nytt åtgärdsprogram alltid ska utarbetas i det fall en elev fortsatt bedöms vara i behov av särskilt stöd och det tas beslut om nya alternativt justerade åtgärder.

Åtgärder mot kränkande behandling

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I intervju med lärare och elever framkommer att det sker kränkningar på skolan, främst verbala kränkningar. Lärare uppger att om de får kännedom om att en elev upplever sig kränkt, anmäler läraren det till rektorn som skickar vidare anmälan om kränkning till huvudmannen. Det genomförs även en utredning av uppgifterna.

Skolinspektionen har därutöver tagit del av skolans likabehandlingsplan, det vill säga plan mot kränkande behandling, för läsåret 2022/2023.

Rättslig reglering

Av 6 kap. 6 § skollagen följer att huvudmannen ska se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever.

Enligt 6 kap. 7 § skollagen ska huvudmannen se till att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling.

Av 6 kap. 8 § skollagen framgår att huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Enligt 6 kap. 10 § skollagen är en lärare, förskollärare eller annan personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det inte framkommit annat än att skolans arbete vad avser anmälningar av kränkningar till rektor och huvudman samt utredning av kränkningar uppfyller skollagens krav.

Skolinspektionen bedömer emellertid att det föreligger en brist i huvudmannens och skolans arbete vad avser planen mot kränkande behandling på Härneviskolan. Planen mot kränkande behandling saknar en redogörelse för hur föregående års planerade åtgärder har genomförts.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Upplands-Bro kommuns verksamhet vid Härneviskolan uppfyller inte författningarnas krav vad gäller särskilt stöd och plan mot kränkande behandling. Det finns därför skäl att förelägga Upplands-Bro att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Områden utan konstaterade brister

Trygghet och studiero

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Majoriteten av de intervjuade eleverna uppger att de känner sig trygga i skolan samt att den generella tryggheten på skolan har förbättrats de senaste åren. Några elever uppger att det förekommer färre bråk sedan flera elever har bytt skola. Eleverna berättar även att det finns lärare med västar överallt på rasterna samt att det finns elever som är trivselledare och håller i trivsellekar. De flesta eleverna upplever att de alltid har någon att leka med på rasterna. Vidare redogör majoriteten av eleverna för att det går bra att koncentrera sig på lektionerna. I intervju med lärare, elevhälsa och rektor framgår att skolan har arbetat med att tryggheten och studieron för eleverna på skolan ska bli bättre. Rektorn berättar bland annat att de har delat upp klasserna så att det är färre elever i varje klass. Vidare deltar skolan i ett projekt tillsammans med Uppsala universitet som heter IBIS (inkluderande beteendestöd i skolan). Därtill uppger elever och lärare i intervju att skolan har ordningsregler, vilka eleverna har deltagit i formuleringen av.

Rättslig reglering

Av 5 kap. 3 § skollagen framgår att alla elever ska tillförsäkras en skolmiljö där utbildningen präglas av trygghet och undervisningen av studiero. Med studiero avses att det finns goda förutsättningar för eleverna att koncentrera sig på undervisningen. Huvudmannen ska säkerställa att det på skolenheten bedrivs ett förebyggande arbete som syftar till att skapa trygghet och studiero.

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter gör Skolinspektionen bedömningen att det inte framkommit annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Beslutet har fattats av utredaren Nicole Gazett.

Utredaren Madeleine Åberg har varit föredragande i ärendet.